

Nr 319.

Av herr **Persson** i Falla, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 120, angående upplysningsverksamhet rörande forsknings- och försöksarbetet på jordbrukets område.*

I proposition nr 120 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till upplysningsverksamhet rörande forsknings- och försöksarbetet på jordbrukets område för budgetåret 1943/44 å driftbudgeten under nionde huvudtiteln anvisa ett anslag av 38.000 kronor.

Enligt nämnda förslag skulle tillskapas ett centralt organ med uppgift att verka för spridande av kunskaper om resultaten från forsknings-, försöks- och provningsverksamheten på jordbrukets och trädgårdsskötselns område. Detta organ skulle få karaktären av en nämnd, i vilken skulle ingå representanter för forsknings-, försöks- och provningsanstalterna samt det praktiska jordbruket och trädgårdsodlingen ävensom pressen. Antalet ledamöter i nämnden skulle bestämmas av Kungl. Maj:t och nämndens verksamhet stå under lantbruksstyrelsens överinseende. Upplysningsnämnden borde enligt det framlagda förslaget söka fylla sin uppgift genom att utgiva korta populärt avfattade sammanfattningar av de från forsknings-, försöks- och provningsanstalterna utgivna avhandlingar och försöksberättelser med sådan innebörd, att de däri meddelade resultaten omedelbart kunde omsättas i praktiken. Nämnden borde även utgiva sammanfattande översikter över olika forskningsområden och andra redogörelser, som kunde vara ägnade att sprida kännedom om och väcka intresse för försöksverksamheten. För att underlätta nämndens verksamhet skulle det åligga samtliga statliga och statsunderstödda institutioner, som vore sysselsatta på det område, varom nu vore fråga, ävensom andra, som åtnjöte statsunderstöd för forsknings- och försöksverksamhet, att inom viss tid från det en undersökning slutförts och resultaten bearbetats till upplysningsnämnden insända en kortfattad sammanfattning av dessa undersökningar och resultat, lämpad att användas för den av nämnden bedrivna upplysningsverksamheten. Det av nämnden hopbragta materialet skulle publiceras i en bilaga till Jordbrukarnas föreningsblad. I anslutning härtill skulle nämnden även utgiva en årsbok, som innehölle en samlad översikt över det gångna årets forsknings-, försöks- och provningsresultat. I propositionen uttalas önskvärdheten av att en överenskommelse komme till stånd mellan upplysningsnämnden samt Lantbrukets press-tjänst och Jordbrukets notisbyrå av innebörd, att nämnden helt skulle svara för upplysningsverksamheten i vad den rörde resultaten från forsknings-, försöks- och provningsverksamheten. Härigenom skulle upplysningsverksamheten på dessa områden kunna samordnas och organiseras så att forsknings- och för-

söksanstalterna bleve delaktiga i densamma. Upplysningsnämnden skulle vidare söka kontakt med radion för att i möjligaste mån genom densamma sprida upplysning rörande de frågor, som beröra nämndens verksamhetsområde. Nämnden skulle likaledes ägna uppmärksamhet åt de möjligheter, som funnes att genom filmen sprida upplysning angående jordbruksnäringen och trädgårds-skötseln berörande ämnen.

De årliga kostnaderna för nämnden hava beräknats till 37.000 kronor. Härjämte anses ett engångsanslag å 10.000 kronor vara behöfligt för anskaffning av möbler och inventarier. I propositionen har emellertid uttalats, att nu ifrågavarande upplysningsverksamhet till en början måste betraktas såsom ett försök och därför icke kunde uppläggas alltför stort. Det torde sålunda finnas anledning antaga, att kostnaderna för ändamålet i en framtid komma att ökas.

Den nyhetsförmedling på nu ifrågavarande område, som enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle anförtros åt upplysningsnämnden, handhaves i vad avser tidningspressen för närvarande huvudsakligast av de icke statliga företagen Lantbrukets presstjänst och Jordbrukets notishyrå. Den av dessa företag bedrivna verksamheten, som skett utan kostnad för statsverket, torde i stort sett hava fungera tillfredsställande, och enligt vad som framgår av propositionen hava ifrågavarande organ gjort en för lantbruket mycket gagnande insats. Det kan under sådana förhållanden starkt ifrågasättas nödvändigheten och lämpligheten av att för ifrågavarande syfte nu tillskapa ett särskilt statligt organ, vilket helt skulle övertaga de uppgifter, som hittills fullgjorts av dessa företag. Bortsett från den omständigheten att staten skulle komma att engageras i en verksamhet av förevarande slag, har även den föreslagna organisationen av i ärendet hörda myndigheter och olika sammanslutningar på jordbrukets område mötts av en tämligen enhällig kritik. Nämndens sammansättning synes sålunda icke lämna någon garanti för att jordbrukets olika verksamhetsgrenar bliva företrädade inom nämnden. Det huvudsakliga arbetet skulle härigenom komma att åvila sekreteraren, vilken emellertid icke torde kunna förväntas vara sakkunnig på samtliga områden, som omfattas av upplysningsverksamheten. Det kan under sådana förhållanden betvivlas, att den genom nämnden skötta verksamheten skulle komma att på ett mera rationellt sätt än vad för närvarande är fallet tillgodose jordbrukarnas behov av upplysning på hithörande områden. I den mån upplysningsverksamheten rörande forsknings- och försöksarbetet på jordbrukets område behöver förbättras, kan detta säkerligen ske utan tillskapande av ett nytt fristående och kostnadskrävande statsorgan. Anses det erforderligt, att de nu verksamma företagen Lantbrukets presstjänst och Jordbrukets notishyrå samordnas och organiseras för att om möjligt på ett ännu snabbare och tillförlitligare sätt än hittills kunna sprida forsknings- och försöksverksamhetens resultat, så torde det låta sig bäst och enklast göra genom att de anknytas till någon statlig myndighet eller sådant organ, exempelvis lantbruksstyrelsen (vilket ämbetsverk emellertid för närvarande knappast torde vara organiserat för att övertaga en sådan uppgift) eller lantbruksakademien, som skulle kunna

giva det stöd och utöva den ledning, som möjligen kan erfordras för denna upplysningsverksamhet.

Såsom framgår av propositionen bedrives sedan mer än femton år tillbaka upplysningsverksamhet på jordbrukets område under ledning av aktiebolaget Radiotjänst och därtill anknuten jordbrukskommitté. Någon erinran mot det sätt, på vilket denna uppgift handlagts, har icke gjorts.

Nödvändigheten av att tillskapa en ny fristående statsinstitution med den begränsade uppgift, som i propositionen föreslagits, har sålunda icke blivit ådagalagd. Det måste också framstå såsom egendomligt, att i en tid, då det med rätta anses angeläget att finna rimliga begränsningslinjer för statens verksamhet, och då därför mycket arbete nedlagts och nedlägges för att komma fram till en rationell samordning och koncentration av statsorganens verksamhet, samtidigt förslag framlägges om inrättande av ett nytt statsorgan, som de sakkunniga remissinstanserna i stor utsträckning anse onödigt och onyttigt. Sällan, om ens någonsin har ett förslag, som gjorts till föremål för kungl. proposition, mött en så skarp och inträngande kritik från olika håll som förslaget om tillskapande av denna upplysningsnämnd för forsknings- och försöksarbetet på jordbrukets område. Andra vägar att vinna syftet med förslaget hava också anvisats i dessa remissyttranden, uppslag, som synas förtjäna att noggrant övervägas. Särskilt synes den möjligheten böra beaktas att inom redan befintlig statlig myndighet (ev. lantbruksakademien) anpassa ett särskilt organ för handhavande av ifrågavarande verksamhet eller att genom anknytning till sådan myndighet åstadkomma samordning av redan nu på området förekommande verksamhet.

Under återopande av vad nu anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta att *dels* avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 120 angående upplysningsverksamhet rörande forsknings- och försöksarbetet på jordbrukets område, *dels ock* i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förnyad utredning i denna fråga.

Stockholm den 23 mars 1943.

Gunnar Persson.